

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0031 OSLO

SØR-VEST POLITIDISTRIKT

Unntatt offentlighet
§13.1.jf pr§ 23.2

Deres referanse:
201504611

Vår referanse:
201604086-4

Sted, Dato
Stavanger, 30.11.2016

Høring - ny bistandsinstruks

Det henvises til direktoratets brev av 21.10.2016.

Vi støtter arbeidsgruppens forslag, unntatt forslaget knyttet til MKT i utk. § 7.

Vi baserer vårt syn på vår erfaring med ansvaret som sokkelpolitidistrikt. Erfaringer fra øvelse Gemini gjennom mange år er en sentral del av erfaringsgrunnlaget. Likeledes har politimesteren i Stavanger/Rogaland/Sør-Vest siden 1970-tallet også vært sjef for HRS S-N. Vi har videre, som et stort politidistrikt, opp gjennom årene alltid hatt et omfattende samarbeid med Forsvaret.

Våre erfaringer med samarbeidet med Forsvaret er de beste, og vi kjenner ikke igjen den beskrivelsen av samarbeidet som beskrives i rapporten. Det er ikke dermed sagt at problemstillingene er ukjente, men ut fra bl.a. evalueringsrapportene fra øvelse Gemini, er spørsmål/utfordringer/problemstillinger løst i et nært og godt samarbeid med Forsvaret, og da særlig FOH som den sentrale aktøren.

Etter vår oppfatning er det viktig å tilnærme seg problemstillingene prinsipielt, og så finne de praktiske løsningene uten å gå på akkord med prinsippene.

Politiet har ansvar for å forebygge, etterforske og bekjempe all kriminalitet. I dette ligger også ansvaret for å lede den virksomheten. Terrorisme er også kriminalitet, og vårt klare utgangspunkt er derfor at det er politiet som skal ha ansvaret for å lede også MKT-operasjoner. Dette innebærer at også MKT skal behandles som bistand til politiet på lik linje med all annen bistand og etter de samme prosedyrer. Hensynet til likhet i regelverket og prosedyrene taler også med styrke for en slik løsning.

Når det er sagt, så er det ingen tvil om at Forsvaret har, og fortsatt bør ha, kapasiteter som kan yte nødvendig innsats i MKT-operasjoner slik FSK har hatt gjennom mange år. Denne

Sør-Vest Politidistrikt

Stavanger
Post: Postboks 240, 4001 STAVANGER
Besøk: Lagårdsveien 6

Tlf: 51 89 90 00
Faks: 51 89 91 00
E-post: post.sor-vest@politiet.no

Org. nr.:
Giro:
www.politi.no

kapasiteten må ikke bli dårligere enn idag. I så henseende ser vi positivt på alle Forsvarets bidrag til en bedre beredskap.

Når det gjelder spørsmålet om ledelse av MKT-aksjoner, så er det etter vår oppfatning unntaket fra hovedregelen i utk § 6 (slik det fremgår av utk § 7, 3.ledd) som krever en særskilt begrunnelse. Vi har svært vanskelig for å se en slik begrunnelse, og følgelig har vi meget vanskelig for å se at MKT-operasjoner bør ledes annerledes enn øvrige bistandsoperasjoner, jf utk § 6,3.ledd. Hensynet til likhetsprinsippet, at vi løser flest mulige oppdragstyper likt, taler med styrke for vårt standpunkt.

Vår erfaring, som støttes av evalueringsrapportene etter øvelse Gemini 2014 og 2016, er at så lenge politimesteren gir rammene som forutsatt i utk § 6, 2.ledd, så har Forsvaret handlingsrom til å løse sitt oppdrag under sin militære sjef. Vi støtter dermed det samlede utvalgets refleksjoner omkring dette i rapporten pkt. 7.1. Gruppens beskrivelse i 3.-5. avsnitt i pkt. 7.1. er svært gjenkjennelige fra øvelse Gemini. Løsningen på eventuelle utfordringer her ligger i arbeidsgruppens henvisning til «en tett operativ dialog» mellom politimesteren og FOH. Den dialogen er kjernen i spørsmålet, og dermed ligger også løsningen der.

Denne dialogen er i realiteten en dialog om oppdraget. Politimesteren må gi uttrykk for sin intensjon og gi et oppdrag som er slik at Forsvaret kan ta i mot det og løse det. Forsvaret må på sin side presentere innvendinger og forslag som i all annen utvikling av en ordre knyttet til et oppdrag. Øvelser vil bidra til at både politimestrene og Forsvaret blir gode på dette.

Vi foreslår at utk § 7 endres slik at 2. og 3. ledd fjernes. Videre at ordet "sikre" i 1.ledd erstattes med "sammen med politiet stille kapasiteter til".

En avgjørende fordel med å behandle MKT på linje med andre bistandsoperasjoner er at man slipper å trekke grensen for rekkevidden av utk § 7, altså grensen mellom MKT og annen kriminalitet. Etter vår oppfatning er det en nærmest uoverstigelig hindring for flertallets forslag. Grensen er helt sentral i spørsmålet om hvem som har ansvar for å håndtere situasjonen, herunder lede operasjonen; og ikke minst hvem som skal øve og trene for situasjonen.

Hva ligger i begrepet «maritime» kontraterroroperasjoner? FSKs opprinnelige kjerneoppdrag på området knytter seg til installasjoner «(langt) til havs». Det er neppe noen uenighet om hvilke installasjoner dette gjelder. Dette oppdraget er hovedbegrunnelsen for opprettelsen av FSK, et oppdrag de har bygget kompetanse og kapasitet for siden 1982. Hovedkriteriet er at FSK med sine konsepter anses som den beste opsjonen gjennom planprosessen. Dette vil også være i tråd med ordinære plan- og beslutningsprosesser. Oppsummert vil vi poengtere at BT er politiets primære innsatsenhet mot terror. Dette gjelder både på land og til havs. Dog indikerer øvelser og trusselbildet at begge sektorenes operatørressurser vil være påkrevd for å løse et omfattende terrorscenario, uavhengig av om dette utspiller seg på land eller til vanns.

Begrensningen ligger i klartidene som gjelder, og spørsmålet blir om politimesterens handleplikt tilsier at BT må brukes før FSK er klar. Det er dette spørsmålet som etter vår erfaring har skapt problemer når det kommer til spørsmålet om bruk av den begrensede helikopterkapasiteten. Dette er kjernen i spørsmålet om MKT knyttet til sokkelen.

Etter vår oppfatning bør FSK fortsatt videreføre denne kapasiteten til støtte for politiet, under politimesterens ledelse, jf utk § 6.

Nærmere om «skip i fart». Her mener vi at det ikke er spørsmålet om skipets posisjon som er avgjørende, men om politiets innsatskonsepter er tilstrekkelig for å løse oppdraget. Dette kan være greit å få frem. Dette begrepet er ikke presist. Flere spørsmål kan lett tenkes relevante under hovedproblemstillingen som gjelder hvordan MKT-situasjoner skal håndteres på slike skip. Størrelsen på skipet, skipstypen, hastigheten (herunder skipets maksimale hastighet) kan variere. Likeledes skipets posisjon. Avgjørende for spørsmål knyttet til dette er hvorvidt politiet innsatskonsepter er tilstrekkelige for å løse oppdraget. I de situasjoner hvor politiets konsepter ikke er tilstrekkelige oppstår spørsmålet om Forsvarets kapasiteter. Etter vår mening bør også slike tilfeller løses innenfor de alminnelige bistandsprosedyrene beskrevet i utk § 6.

Når det gjelder flertallets forslag om at Forsvaret skal kunne initiere innsats på egen hånd, jf utk § 7, 2.ledd, annet punktum, så er det et ytterst spesielt forslag. Det er meget vanskelig å se hvilke situasjoner Forsvaret blir kjent med MKT-tilfeller som de må reagere mot før de har anledning til å ringe politiet. Dette blir ytterligere bemerkelsesverdigg ettersom det i neste punkt bestemmes at Forsvaret "straks" skal varsle ansvarlig politimester.

Dersom Forsvaret blir kjent med MKT-tilfeller må de varsle ansvarlig politimester v/vedkommende OPS umiddelbart. Forsvaret kan i slike tilfeller legge til grunn at bistandsanmodning vil komme og planlegge for det, jf prinsippet i utk § 5. Politiet på sin side må pålegges å ha klare og forhåndsbestemte rutiner for hvordan det skal reageres på slike henvendelser. Tidstapet ved å følge prosedyren i utk § 6 er knapt eksisterende.

En meget alvorlig svakhet knyttet til initiativretten i utk § 7, 2.ledd, annet punktum etter sin ordlyd faller utenfor hele bistandsregimet, jf ordene "uten anmodning". Man er da – inntil anmodning måtte foreligge - utenfor rekkevidden av pl. § 27a.

Dette er problematisk i forhold til Grunnloven § 101, 3.ledd. Initiativretten innebærer videre at Forsvaret i slike tilfeller opererer uten begrenset politimyndighet med de problemene det medfører. Rettsgrunnlag må i så fall formentlig søkes i reglene som nødrett eller nødverge.

En annen innvending knytter seg til politimesterens rett til å stanse operasjonen, jf rapporten pkt. 7.2.2.3, 3. avsnitt. Det reiser seg en rekke uavklarte spørsmål. Hvilket grunnlag skal en politimester ha for å kunne ta en slik beslutning? Hvilken informasjon må Forsvaret gi politimesteren? Hvilket ansvar innebærer det å ikke å stanse en operasjon? Når går ansvaret over på politimesteren?

Alle disse spørsmålene får sine svar om man holder seg til hovedregelen i utk § 6 og baserer Forsvarets nødvendige og viktige innsats på en bistandsanmodning.

Stansingsretten har også "departementer og politisk ledelse". Dette innebærer at det etableres en ordning med flere likeverdige "red card-holders" i samme operasjon, og må sies å være spesielt. Følger man hovedregelen i utk § 6 er JD ansvarlig departement som politimesterens foresatte. Justisministeren vil ha det konstitusjonelle ansvaret. Dette er en klar og god regel som gjelder på alle andre områder for bistand, og det er derfor all grunn til å holde seg til dette prinsippet også hva angår MKT. Det er også i tråd med ansvarsprinsippet.

Spesielt om utk § 11. Etter vår oppfatning bør etatene dekke egne kostnader, enten det er ordinære kostnader eller «merkostnader». Slik praksis følger av samvirkeprinsippet som, slik vi kjenner det fra lang tradisjon i redningstjenesten, og taler for at samvirke i slike situasjoner som instruksen gjelder (og redningstjeneste), bør reguleres tilsvarende. Vi anser sannsynligheten for misbruk av en slik praksis for å være liten, jf prinsippet i utk § 2, 2.ledd.

Med hilsen

Hans Vik
Politimester